

3. synodálna téma

Vyjadrenie názoru

Vzťahy naplnené láskou v celej svojej náročnosti a z nich vychádzajúce spoločné kráčanie životom si nevieme predstaviť bez možnosti a odvahy vyjadriť slobodne svoj názor. Už by v nich totiž nebola láska, ale vyžarovali by čosi násilné, čoho by sme sa chceli čím skôr zbaviť, pretože nás to vôbec neláka. Práve na problematiku vyjadrenia názoru sa zameriava tretia téma synodálneho procesu. Prečo? Lebo spoločné kráčanie nás pozýva mať čas na vzájomné zdieľanie, ktoré je charakteristické odvahou a parrésiou, aby sme žili vo vzájomnom súlade. (Por. *Vademékum pre synodu o synodalite*, s. 19.)

Termín parrésia sa objavuje už v 5. str. pred Kristom a bol jedným z pilierov aténskej demokracie. Používal sa na označenie hľadania a komunikácie pravdy prostredníctvom dialógu. Parrésia (παρρησία = „pan“ - všetko a „rhésia“ - čo sa hovorí) odkazuje jednak na slobodu povedať všetko, ale predovšetkým odkazuje na úprimnú a nezištnú schopnosť vyjadriť sa a povedať všetko, čo vnímame ako pravdu a to aj napriek tomu, že riskujeme osobnú bezpečnosť alebo povesť. Nový zákon často používa tento výraz na označenie kázania apoštolov a odkazuje naň ako na jeden z kľúčových momentov ich úspechu aj napriek odporu, s ktorým sa stretávali. Môžeme to vidieť v obhajobe Petra a Jána pred veľradou po tom, ako pri chrámovej bráne, ktorá sa volá Krásna, uzdravili v mene Ježiša Krista chromého od narodenia. (Por. Sk 3, 1n.) „Keď videli Petrovu a Jánovu odvalu (parrésiu - παρρησιαν) a zbadali, že sú to ľudia neučení a prostí, veľmi sa čudovali... a keď videli, že uzdravený človek stojí s nimi, nemohli nič namietat.“ (Sk 4, 13-14.) Veľrada nebola zmätená ani tak ich odpoveďou, veď to boli jednoduchí a neučení ľudia, ako parrésiou, s ktorou hovorili. Napokon ich iba pokarhali a snažili sa im zabrániť v ďalšom kázaní, ale neúspešne.

Pre synodalitu sú teda nevyhnutné dva postoje, ku ktorým nás v prvých témach pápež František pozýva: jednak otvorene hovoriť, čo si myslím a pokorne počúvať, čo hovoria ostatní. Odvoláva sa na parrésiu, priamy a úprimný spôsob, ktorým aj prví kresťania ohlasovali evanjelium. V skutočnosti je však každý pozvaný hovoriť s odvahou a parrésiou, teda v slobode, pravde a láske. (Por. *Vademékum pre synodu o synodalite*, s. 40.)

Trojrozmernosť parrésie - sloboda, pravda a láska

Stretávame sa so slovom parrésia, pre ktoré slovenčina nemá ekvivalent. Východní kresťania ho síce do cirkevnej slovančiny prekladajú ako „derznovenije“ (Por. M. MOJZEŠ, *Spiritualita kresťanského východu*, Záborské, 2018, s. 66.), no v bežnej slovenčine neexistuje. Vrávi sa, že ľud si vytvorí slová, ktoré potrebuje. Ak ho nemáme, tak sme ho asi nepotrebovali alebo išlo do zabudnutia. Vieme ho však opísať a dobré je nad ním uvažovať. Vždy si vyžaduje trojrozmernosť. No my niekedy hovoríme s odvahou, ale bez lásky, inokedy egoisticky a tendenčne a chýba nám otvorenosť pravde, a napokon môžeme vidieť pravdu, no chýba nám vnútorná sloboda a odvaha hovoriť.

Vírusy, ktoré ovplyvňujú naše vyjadrenie názoru

Náš názor môže byť ovplyvňovaný a formovaný nepravdivými a skreslenými vonkajšími okolnosťami. Patrí k nim populizmus, keď hovoríme, čo iní chcú počuť; nacionalizmus, keď nevieme k ostatným pristupovať s rešpektom a úctou ľudskej dôstojnosti; a napokon nenávisť, keď pohnútkou nášho rozprávania nie je láska, ale hnev a pomsta. Čo formuje náš názor?

Ďalším vírusom môže byť frustrácia. „Veď načo to budem hovoriť, aj tak sa nič nezmení.“ „Mám svoju skúsenosť, už som aj hovoril a všetko ostalo po starom.“ Možno ešte neprišiel čas na to, čo sme povedali, ale dôležité je, že prišiel podnet. Dôležité je hovoriť s trpezlivosťou a nenásilne, aby výsledkom nebolo iba rumovisko.

Nepochybne aj strach ovplyvňuje naše vyjadrenie názoru. Strach zo sklamania, nepochopenia, neprijatia, odmietnutia alebo aj zneužitia a zradu, a preto neraz ostaneme radšej ticho. To, čím sme prispeli do rozhovoru, nemusí byť úplne správny pohľad na vec a možno sa dialógom prišlo k iným riešeniam, ale svojím príspevkom sme pomohli otvoriť tému, ktorá by inak ostala v zabudnutí. Platí tu to známe biblické, jeden rozsieva a druhý bude žať. Preto je nesmierne dôležité vážiť si pohľad toho, kto dokázal rozprávať a ísť s vlastnou kožou na trh.

Otázky k dialógu

- Dokážem ako jednotlivec vypovedať s odvahou a parrésiou? Čo je dominantné v mojom vystupovaní a čo mi chýba?
- Som slobodný a otvorený pravde, aby sa aj môj názor rozvíjal a posúval ďalej alebo vnucujem svoje názory a presvedčenia druhým?
- Čo nám umožňuje alebo bráni hovoriť odvážne, úprimne a zodpovedne v našom miestnom spoločenstve? Prečo sú naši ľudia vo farnostiach niekedy zakríknutí, neprekáža im niečo?
- Kto rozpráva v mene nášho kresťanského spoločenstva v kontakte s inými?

Poznámka

Stále budte tvoriví a slobodní a predovšetkým sa nechajte viesť Božím Duchom. Pokúsili sme sa priblížiť myšlienky, ktoré nás pri tejto téme oslovili, preto aj uvedený text má poslúžiť iba ako inšpirácia.

Vo Vademéku, ale aj na našej diecéznej internetovej stránke nájdete všetky tématické oblasti k synodálnemu dialógu. Pri každej z nich sú uvedené otázky. Pokojne sa nimi nechajte inšpirovať, ak by ste chceli rozšíriť alebo upraviť okruh tu uvedených otázok.